

**Szkoła Podstawowa nr 42
w Sosnowcu**

**PROGRAM WYCHOWAWCZO –
PROFILAKTYCZNY**

w roku szkolnym 2018/2019

- I. Podstawy prawne.
- II. Wstęp.
- III. Wnioski wynikające z diagnozy potrzeb w zakresie wychowania i profilaktyki.
- IV. Określenie czynników ryzyka oraz czynników chroniących
- V. Cele programu.
- VI. Strategie profilaktyczne.
- VII. Działania wychowawczo - profilaktyczne.
- VIII. Treści wychowawczo – profilaktyczne na rok szkolny 2018/2019
- IX. Procedury interwencyjne.
- X. Ewaluacja.

I. Podstawy prawne programu. PODSTAWA PRAWNA:

Program powstał w oparciu o obowiązujące akty prawne i wewnętrzne dokumenty szkoły:

- Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U 997 nr78, poz483 ze zm.);
- Powszechną Deklarację Praw Człowieka z 10 grudnia 1948 r.;
- Konwencję o Prawach Dziecka przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.;
- Ustawę z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz. U 2017r., poz. 1189);
- Ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz.U2016r.,poz.1943 ze zm.);
- Ustawę z 14 grudnia 2016r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017r. , poz. 59)
- Ustawę z 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 487).
- Ustawę z 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 783).
- Ustawę z 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 957).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii(Dz.U. z 2015 r. poz. 1249).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017r. poz. 356).;
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach;
- Rozporządzenia MEN z dnia 9 sierpnia 2017r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2017r., poz. 1578)
- Kierunki realizacji polityki oświatowej państwaw roku szkolnym 2018/2019
- Statut Szkoły Podstawowej nr 42 w Sosnowcu .

Programy narodowe i krajowe:

- Narodowy Program Zdrowia (2016 - 2020).
- Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce (2014-2018).

II. Wstęp

Wychowanie to **wspieranie dziecka w rozwoju** ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, które powinno być wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki dzieci i młodzieży.

Nadrzędnym celem edukacji jest rozwój dziecka jako osoby. Program wychowawczo – profilaktyczny wskazuje i opisuje drogę do tego celu z punktu widzenia potrzeb rozwojowych dziecka, ujmując ją w świetle nauk psychologiczno - pedagogicznych. Przyjęta formuła programu umożliwia taki sposób zapisania celów, który prowadzi do tworzenia jednolitego środowiska wychowawczego w przestrzeni całego okresu edukacji w naszej szkole. Pozwala nauczycielom na indywidualizację procesu wychowawczego w sposób odpowiadający potrzebom rozwojowym uczniów. Najważniejszymi założeniami programu wychowawczo – profilaktycznego będzie wprowadzenie uczniów w świat wartości, w tym ofiarności, współpracy, solidarności, altruizmu, patriotyzmu i szacunku dla tradycji, wskazywanie wzorów postępowania i budowanie relacji społecznych, sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi ucznia. Nasze działania będą się koncentrować na kształtowaniu u uczniów poczucia własnej godności oraz szacunku i godności innych osób, kształtowaniu postawy otwartej wobec świata i innych ludzi a przede wszystkim na ukierunkowaniu ucznia ku wartościom.

Program dostosowany jest do wieku i normy rozwojowej dziecka od etapu średniego dzieciństwa do pierwszych lat adolescencji. Skonstruowany jest w oparciu o ocenę potencjałów i możliwości rozwojowych naszych uczniów, których wiek i normy rozwojowe przypadają na cały okres średniego dzieciństwa po wczesną adolescencję. Charakterystyczne dla tych okresów zadania, które warunkują zawarte w programie treści to:

- nabywanie sprawności fizycznych potrzebnych w codziennym życiu (zabawach z rówieśnikami),
- wytwarzanie zdrowych postaw wobec samego siebie i wzrastającego/rozwijającego się organizmu,
- uczenie się przebywania z rówieśnikami, także bez obecności dorosłych,
- uczenie się właściwych ról męskich lub kobiecych,
- rozwijanie podstawowych umiejętności czytania, pisania i liczenia,
- rozwijanie pojęć potocznych przydatnych w życiu codziennym,

- rozwijanie świadomości, moralności i skali wartości,
- osiąganie niezależności osobistej,
- rozwijanie postaw wobec grup społecznych oraz instytucji.

Natomiast dla pierwszych lat okresu adolescencji:

- nawiązywanie nowych, bardziej dojrzałych więzi z rówieśnikami,
- ukształtowanie roli męskiej lub kobiecej,
- akceptacja zmian zachodzących we własnym organizmie,
- zrozumienie na czym polega prawo człowieka do intymności i ochrona tego prawa,
- osiągnięcie niezależności uczuciowej od rodziców i innych osób dorosłych.

Program Wychowawczo - Profilaktyczny uwzględnia całościowe oddziaływania wychowawcze wraz z działaniami profilaktycznymi w zależności od potrzeb uczniów – zarówno w zakresie wspierania dzieci i młodzieży w prawidłowym rozwoju, jak i zapobiegania i przeciwdziałania zrachowaniom problemowym.

Misja Szkoły Podstawowej nr42 w Sosnowcu:

Każdego dnia wspólnie pracujemy na sukces naszych uczniów i zadowolenie rodziców, a wskaźnikiem tego jest ich satysfakcja i prestiż naszej szkoły w środowisku. Priorytetem w naszej szkole jest wysoka efektywność kształcenia, przygotowanie do dalszej edukacji, zapewnienie warunków wszechstronnego rozwoju każdego ucznia.

Wizja Szkoły Podstawowej nr42 w Sosnowcu:

Jesteśmy szkołą nowoczesną, bezpieczną i przyjazną. Pracujemy jako zespół, szanując i wspierając się nawzajem. Uczymy kreatywności, z jednoczesnym naciskiem na odpowiedzialność za własne decyzje. Jesteśmy otwarci na świat i zmiany w nim zachodzące, chętni do czerpania z jego dorobku naukowego i kulturowego.

Nasza szkoła jest zakorzeniona w tradycji lokalnej i narodowej. Kształcimy swoich wychowanków w oparciu o szacunek do drugiego człowieka, poszanowanie systemu wartości, dziedzictwa kulturowego i historycznego.

Każdy uczeń w naszej szkole osiąga sukces na miarę swoich możliwości, uczy się żyć w środowisku i dla środowiska. Kształtujemy w uczniach wrażliwość na dobro, prawdę i piękno. Najwyższym dobrem jest dla nas uczeń.

Model absolwenta Szkoły Podstawowej nr42 w Sosnowcu:

Absolwent Szkoły Podstawowej nr 42 w Sosnowcu jest Polakiem umiejącym żyć godnie i poruszać się w otaczającym go świecie oraz:

- jest przygotowany do podjęcia nauki na wyższym szczeblu edukacji;
- czerpie radość z nauki;
- przestrzega ogólnie przyjętych wartości moralnych;
- potrafi samodzielnie podejmować decyzje i ponosić ich konsekwencje;
- potrafi wyrażać i uzasadniać własne zdanie;
- zgodnie współpracuje z innymi;
- jest ciekawy świata i wrażliwy na drugiego człowieka;
- jest życzliwy i tolerancyjny, szanuje godność własną i drugiego człowieka;
- rozumie wartość uczenia się i potrzebę własnego rozwoju;
- dba o zdrowie psychiczne i fizyczne oraz o bezpieczeństwo własne i innych;
- potrafi wykorzystać wiedzę w sytuacjach życiowych.

Szkoła zapewnia bezpieczne i higieniczne warunki nauki, wychowania i opieki. Wyposażona jest w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programu wychowawczo – profilaktycznego, przeprowadzania egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych.

Program uwzględnia specyfikę funkcjonowania szkoły, jej potrzeby i lokalne środowisko. a także tradycje wynikające z przyjętej koncepcji pracy. Uzupełnieniem tych założeń są uwzględnione w programie treści i działania o charakterze profilaktycznym, dostosowane do potrzeb rozwojowych uczniów a przy tym obejmujące szerszą grupę odbiorców tzn. skierowane są do uczniów, nauczycieli i rodziców.

III. Wnioski wynikające z diagnozy potrzeb w zakresie wychowania i profilaktyki.

W gromadzeniu informacji, w oparciu o które powstał program wykorzystano obserwacje, analizę dokumentacji (wyniki klasyfikacji i promocji, analiza frekwencji, organizacja udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, wyniki sprawdzianów), obserwacja, rozmowy z uczniami, rodzicami, nauczycielami, ankiety.

Program opracowano na podstawie diagnozy sytuacji dydaktyczno - wychowawczej w szkole.

Przedmiotem analizy uczyniono wyniki ewaluacji wewnętrznej dotyczącej:

- diagnozy czynników ryzyka i czynników chroniących przed zażywaniem środków psychoaktywnych,
- diagnozy efektywności świadczonej pomocy psychologiczno- pedagogicznej,
- ewaluacji programu wychowawczo- profilaktycznego szkoły,
- analizy ankiety skierowanej do rodziców uczniów klas pierwszych odnośnie potrzeb i oczekiwań wobec szkoły,
- obserwacji uczniów na zajęciach dydaktycznych, wycieczkach, uroczystościach szkolnych, na korytarzach w czasie przerw, w drodze do i ze szkoły;

Pozostała dokumentacja wykorzystana w konstruowaniu programu wychowawczo – profilaktycznego:

- dokumentacja pedagoga szkolnego - analiza problemów szkolnych, działań interwencyjnych,
- dokumentacja wychowawców, wpisy do dzienników szkolnych dotyczące kontaktów z rodzicami,
- wyniki klasyfikacji w roku 2017/2018, w tym ilości zachowań nieodpowiednich i nagannych,
- protokoły i wnioski zespołów przedmiotowych i zespołu wychowawczego.

Celem diagnozy było zbadanie:

1. Stopnia świadomości zdrowotnej uczniów.
2. Stosunku uczniów do środków psychoaktywnych.
3. Stopnia poczucia bezpieczeństwa w szkole.
4. Problemów i zagrożeń występujących w środowisku szkolnym.
5. Znajomości oraz przestrzegania norm i zasad w szkole przez uczniów.

Wnioski z przeprowadzonej diagnozy

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy zidentyfikowano problemy w następujących obszarach:

1. **Przestrzeganie norm i zasad obowiązujących w szkole.**
2. **Dbłość o własne zdrowie.**

Analiza wyników badań.

Identyfikacja niepokojących objawów:

I. Wskaźniki naruszania norm i zasad w szkole:

- uczniowie z zachowaniem nieodpowiednim - nieprzestrzeganie norm postępowania w stosunku do kolegów, nauczycieli i pracowników szkoły,
- niska kultura osobista poszczególnych uczniów,
- agresja słowna – przezwiska, wulgaryzmy,
- agresja fizyczna – bicie, szturchanie, kopanie,
- konflikty rówieśnicze i pozaszkolne.

II. Wskaźniki braku dbałości o własne zdrowie:

- spędzanie przez uczniów zbyt dużo czasu przed komputerem, telefonem
- niewłaściwe korzystanie z mediów, uzależnienie od komputera i internetu, telefonu,

IV. Określenie czynników ryzyka oraz czynników chroniących.

W działaniach profilaktycznych będziemy minimalizować wpływ **czynników ryzyka**:

- niewłaściwy wpływ środowiska rówieśniczego,
- dysfunkcje rodziny, niskie umiejętności wychowawcze rodziców,
- rodziny niepełne,
- konflikty pozaszkolne, w środowisku lokalnym,
- predyspozycje osobowościowe, intelektualne uczniów,
- zaburzenia zachowania,
- brak zainteresowań lub brak możliwości ich rozwijania
- brak rzetelnej i wiarygodnej wiedzy na temat środków psychoaktywnych.

Profilaktyka w naszej szkole będzie koncentrować się na wzmacnianiu **czynników chroniących**:

- budowaniu pozytywnych relacji środowiskowych,
- dobrej współpracy z rodzicami przy rozwiązywaniu problemów wychowawczych,
- rozwijaniu zainteresowań i pasji,
- zapobieganiu niepowodzeniom szkolnym,
- umożliwieniu uczniom przynależenia do pozytywnych grup rówieśniczych,
- określeniu czytelnych wartości, norm i zasad,
- osiąganiu sukcesów na miarę możliwości,
- zapewnieniu uczniom warunków do nauki i pracy nad sobą,
- kształtowaniu umiejętności asertywnych,

- objęciu pomocą psychologiczno- pedagogiczną uczniów wymagających pomocy i wsparcia.

V. CELE PROGRAMU

1. CEL OGÓLNY:

Wychowanie dzieci i młodzieży do wartości oraz podejmowanie działań zmierzających do ochrony uczniów przed zagrożeniami współczesnego świata.

2. CELE SZCZEGÓLWE:

- Podejmowanie działań związanych z miejscami ważnymi dla pamięci narodowej, formami upamiętniania postaci wydarzeń z przeszłości, najważniejszymi świętami narodowymi i symbolami państwowymi
- Rozwijanie postaw obywatelskich, patriotycznych i społecznych postaw uczniów
- Wzmacnianie poczucia tożsamości narodowej, przywiązania do historii i tradycji narodowych, przygotowanie i zachęcanie do podejmowania działań na rzecz środowiska szkolnego i lokalnego, w tym do angażowania się w wolontariat
- Wychowanie dzieci i młodzieży w duchu tolerancji i szacunku dla drugiego człowieka
- Kształtowanie postawy szacunku dla środowiska przyrodniczego, motywowanie do działań na rzecz ochrony środowiska, rozwijanie zainteresowania ekologią
- Kształtowanie właściwych postaw wobec zagrożeń
- Rozwijanie kompetencji pozwalających na umiejętne radzenie sobie z problemami
- Kształtowanie u uczniów postawy gotowości do poszukiwania rozwiązań sytuacji trudnych.

VI. STRATEGIE PROFILAKTYCZNE

W celu opracowania struktury i treści SPP wykorzystano następujące strategie profilaktyczne skierowane do uczniów – nauczycieli i rodziców.

1. Strategia informacyjno – edukacyjna:

- a. Realizacja treści profilaktycznych podczas zajęć edukacyjnych (przyroda, wdźr, i inne przedmioty szkolne).
- b. Organizowanie szkolnych akcji promujących zdrowy styl życia.
- c. Organizowanie imprez, akcji, realizacja programów traktujących o uzależnieniach i innych zagrożeniach cywilizacyjnych.
- d. Propagowanie poprzez działalność artystyczną uczniów pozytywnych postaw, zachowań.
- e. Integracja zespołów klasowych.
- f. Zajęcia wychowawczo – profilaktyczne – dostarczanie informacji na temat skutków zachowań ryzykownych i uczenie dokonywania racjonalnych wyborów.
- g. Zajęcia wychowawczo – profilaktyczne – rozwijanie ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych, w tym umiejętności: budowanie kontaktów z innymi ludźmi, radzenie sobie ze stresem, rozwiązywanie konfliktów, opieranie się presji grupy.
- h. Edukacja prawna dla uczniów, rodziców i nauczycieli.
- i. Spotkania informacyjno - edukacyjne dla rodziców mające na celu zapoznanie ich z problemami dzieci i młodzieży.
- j. Realizacja programów profilaktycznych.
- k. Promowanie sukcesów uczniów.
- l. Organizowanie warsztatów tematycznych zgodnie z potrzebami i zainteresowaniami rodziców.
- m. Doskonalenie nauczycieli.

2. **Strategia alternatyw.**

1. Organizowanie zajęć pozalekcyjnych:
  - a. działalność szkolnego koła sportowego
  - b. koła zainteresowań
  - c. gazetka szkolna,
2. udział w konkursach przedmiotowych, sportowych i artystycznych,
3. praca w organizacjach działających na terenie szkoły, w środowisku lokalnym – samorząd uczniowski, wolontariat,
4. organizowanie pomocy w nauce:
  - a. pomoc uczniom mającym trudności w nauce przez nauczycieli różnych przedmiotów,
  - b. samopomoc koleżeńska (organizacja „Pogotowia Lekcyjnego”)
5. organizowanie wycieczek szkolnych,
6. imprezy kulturalne.

3. Strategia interwencyjna.

1. identyfikacja niepokojących zachowań i objawów,
2. stosowanie procedur interwencyjnych,
3. poradnictwo pedagoga szkolnego –indywidualne i rodzinne,
4. współpraca z instytucjami:
  - a. II Komisariat Policji
  - b. Sąd Rejonowy – Wydział Rodzinny i Nieletnich,
  - c. MOPS
  - d. Centrum Interwencji Kryzysowej,
  - e. Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna nr 2 w Sosnowcu
  - f. Wydział Edukacji Urzędu Miasta w Sosnowcu
  - g. Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta w Sosnowcu,
  - h. Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w Sosnowcu,
  - i. Ośrodki doskonalenia nauczycieli.

VII. Działania wychowawczo - profilaktyczne

1. Działania skierowane do uczniów:

- a. diagnoza środowiska uczniowskiego,
- b. zajęcia wychowawczo- profilaktyczne,
- c. zajęcia integracyjne,
- d. programy profilaktyczne,
- e. akcje, konkursy,
- f. działalność alternatywna (koła zainteresowań, wolontariat, działalność SU,
- g. działalność artystyczna i kulturalna,
- h. pomoc w nauce,
- i. pomoc psychologiczno- pedagogiczna,
- j. edukacja medialna,
- k. edukacja prawna.

2. Działania skierowane do rodziców:

- a. angażowanie rodziców w pracę szkoły:
  - rozpoznawanie oczekiwań rodziców wobec szkoły,
  - udział rodziców w uroczystościach szkolnych – wigilia, jasełka, piknik rodzinny, ślubowanie klasy I, mikołajki, zakończenie roku szkolnego,

- b. zapoznanie rodziców z obowiązującymi prawami i regulaminami: Statut, Program Wychowawczo – Profilaktyczny, procedury interwencyjne,
- c. organizowanie dziecku i rodzinie pomocy materialnej: obiady finansowane przez MOPS, stypendium szkolne,
- d. opracowanie sposobu kontaktu z rodzicami w przypadku sytuacji kryzysowej: ustalenie i zapisanie numerów telefonów, zapis w dzienniku, spisywanie kontraktów z rodzicami,
- e. stosowanie procedury usprawiedliwiania nieobecności,
- f. poradnictwo i warsztaty dla rodziców:
  - konsultacje pedagoga z rodzicami,
  - spotkania wychowawców z rodzicami- poradnictwo podczas zebrań, indywidualne konsultacje,
  - organizowanie spotkań dla rodziców z przedstawicielami instytucji wspomagających rodzinę oraz pracę wychowawczą, opiekuńczą i dydaktyczną szkoły,

3. Działania profilaktyczne skierowane do nauczycieli.

- a. stałe doskonalenie umiejętności wychowawczych:
  - szkoleniowe posiedzenia Rady Pedagogicznej,
  - szkolenia zewnętrzne dla Rady Pedagogicznej,
  - udział nauczycieli w doskonaleniu nauczycieli realizowanym przez instytucje,
- b. korzystanie z księgozbioru i zbiorów biblioteki szkolnej,
- c. wspieranie nauczycieli w zakresie pracy wychowawczej i profilaktycznej,
- d. spotkania- konsultacje pedagoga szkolnego z wychowawcami i pozostałymi nauczycielami,
- e. praca zespołu wychowawczego, udzielanie wychowawcom pomocy i dostarczanie materiałów do pracy wychowawczej i profilaktycznej z uczniami i rodzicami.

VIII. TREŚCI WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNE NA ROK SZKOLNY 2018/2019

Na podstawie powyższych ogólnych założeń, dotyczących oddziaływań wychowawczo – profilaktycznych w szkole, poniżej zostały zaprezentowane treści do realizacji zarówno na poszczególnych przedmiotach, jak i na godzinach do dyspozycji wychowawcy. Wskazują one wartości, pozytywne postawy, kompetencje oraz umiejętności niezbędne do prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży w **następujących sferach:**

- **fizycznej (rozwój biologiczny),**
- **psychicznej: rozwój poznawczy oraz emocjonalny,**
- **społecznej,**
- **aksjologicznej (rozwój moralny).**

Uwzględnienie tych sfer wynika z partycypacji poszczególnych środowisk wychowawczych w procesie wychowania, jak również z działania czynników psychospołecznych i socjokulturowych, kształtujących rozwój dzieci i młodzieży.

Edukacja wczesnoszkolna obejmuje pierwsze lata nauki dziecka w szkole i ma za zadanie stopniowo przygotować dziecko do uczestnictwa w życiu społeczności szkolnej i środowiska lokalnego, a w dalszej perspektywie - do pełnoprawnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Treści wychowawczo- profilaktyczne dla klas I – III

Sfera wspomaganie dziecka w rozwoju: fizyczna

Obszar: zdrowie, edukacja zdrowotna, bezpieczeństwo fizyczne

Cel: Zapewnienie bezpieczeństwa uczniom w szkole, w drodze do i ze szkoły oraz poza szkołą

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1.Zapoznanie uczniów klas I z budynkiem szkolnym, innymi pomieszczeniami.	Przekazanie niezbędnych informacji z zakresu bezpieczeństwa.	Wrzesień	Wychowawcy klas I-III
2.Omówienie zasad bezpieczeństwa na lekcjach i przerwach.	Omówienie zasad obowiązujących w szkole dot. bezpieczeństwa w salach lekcyjnych, na sali gimnastycznej, świetlicy, szatniach i jadalni.	Wrzesień	Wychowawcy klas I-III
3.Bezpieczeństwo na obiekcie sportowym i podczas wycieczek szkolnych.			
4.Konsekwencje nieprzestrzegania zasad bezpieczeństwa.	Spotkanie z funkcjonariuszami ruchu drogowego nt. bezpieczeństwa w drodze do szkoły i ze szkoły,	Wrzesień	Funkcjonariusze ruchu drogowego
5.Zasady ruchu drogowego.			
6.Budzenie świadomości zagrożeń, wyrabiania umiejętności ich przeciwdziałania.	Podanie numerów telefonów, gdzie można uzyskać pomoc.Spotkanie z pielęgniarką szkolną.	Październik	Higienistka szkolna
7.Zasady bezpieczeństwa w szkole: droga ewakuacyjna, znaki informujące o różnych rodzajach niebezpieczeństw np. pożar oraz zachowanie się zgodnie z informacją w nich zawartą.	Zajęcia z wychowawcą , alarm ewakuacyjny. Ulotki, konkursy , apele dotyczące bezpieczeństwa.	wg harmonogramu	Wychowawcy klas I- III

8. Zasady postępowania podczas zagrożenia terroryzmem. 9. Bezpieczne ferie i wakacje.	Pogadanki, drogi ewakuacyjne, alarm ewakuacyjny. Zajęcia z wychowawcą dot. zasad bezpiecznego zachowania się nad wodą, w górach w różnych porach roku.	wg harmonogramu luty, czerwiec	Wychowawcy klas I- III Wychowawcy klas I- III
--	---	-----------------------------------	--

Cel: Kształtowanie umiejętności dbałości o własne zdrowie

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1. Budzenie świadomości własnych potrzeb, kształtowanie postawy dbałości o własne zdrowie: - dbanie o higienę osobistą - wykorzystywanie zdobytych umiejętności sportowych w aktywnym wypoczynku, - rozwijanie swojej sprawności, która ma kluczowe znaczenie dla zdrowia.	Pogadanki w klasach dotyczące zdrowia, zdrowego trybu życia, odpowiedniego ubioru, zabezpieczenia przed zanieczyszczeniami powietrza Obchody Światowego Dnia Zdrowia, Dnia Sportu, Dnia Promocji Zdrowia. Zajęcia z wychowawcą, aktywność sportowa. Realizacja programu „Trzymaj formę” Realizacja programu dla szkół : „Szklanka mleka ”, „Owoce i warzywa w szkole”.	wg. harmonogramu październik/ grudzień-styczeń kwiecień wg. harmonogramu wg. harmonogramu” Program dla Szkół”	Wychowawcy klas I-III R.Kmita, E.Kupczyńska, E.Misztal Wychowawcy klas I-V
2. Nabywanie wiedzy i umiejętności w zakresie zdrowego stylu życia.	Obchody Europejskiego Dnia Sportu-Tydzień Sportu.	Czerwiec	K.Filipiak, P.Morka, G.Mentel, A.Żyłka-Szczepańska, M.Zabiłny, M.Żak, A.Micke

Cel: Wyposażenie uczniów w wiedzę o zdrowym żywieniu

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1.Dostarczenie uczniom wiedzy na temat zdrowego odżywiania oraz konsekwencji niewłaściwych nawyków żywieniowych. 2.Zapobieganie otyłości uczniów.	Zapewnienie warunków do spożycia drugiego śniadania. Zajęcia lekcyjne: „ Śniadanie daje moc”. Projekt „Dobrze jemy ze szkołą na widelcu” Pogadanki na temat zdrowego stylu życia z uczniami i rodzicami. Pogadanki nt. błędów żywieniowych i ich skutków, racjonalnego odżywiania. Organizacja dożywiania uczniów z rodzin o niskim dochodach. Organizacja konkursu wiedzy o zdrowiu „ Wiem co jem”.	codziennie rano Listopad zgodnie z przedmiotowym planem nauczania wg.harmonogramu wg.harmonogramu Listopad	Wychowawcy klas I- III M. Kozłowska Higienistka szkolna Wychowawcy klas I- III
2. Prowadzenie zajęć sportowych dla uczniów oraz prezentowanie ich osiągnięć sportowych.	Organizacja zajęć sportowych z zakresu siatkówki ,mini piłki ręcznej, gimnastyki, lekkoatletyczne. Kółko „Zdrowy kręgosłup”.	zgodnie z przedmiotowym planem nauczania	K.Filipiak, P.Morka, G.Mentel, A.Żyłka-Szczepańska, B.Dyrka
3. Zachęcanie rodziców do udziału w rodzinnych zawodach sportowych.	Udział w zawodach sportowych oraz imprezach rekreacyjnych.	maj/czerwiec	K.Filipiak, P.Morka, G.Mentel, A.Żyłka-Szczepańska,B.Dyrka

Sfera wspomaganie dziecka w rozwoju: społeczna

Obszar: relacje, kształtowanie postaw społecznych

Cel: Zintegrowanie zespołów klasowych

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1. Adaptacja do warunków szkolnych klas I. - poznajemy się wzajemnie - budowanie zespołu klasowego: „Ja i grupa.”	Wspólne gry i zabawy. Rozmowy z uczniami. Zapoznanie ze szkołą i pracownikami . Zajęcia integracyjne we współpracy z PPP. Pasowanie na ucznia kl. I.	Wrzesień wg.harmonogramu Październik	Wychowawcy klas I A.Banaś ,E.Magdziak. M. Kozłowska B.Józefiak
2. Budowanie więzi w grupie rówieśniczej.	Wycieczki, klasowe imprezy, rozmowy z uczniami.	wg.harmonogramu imprez klasowych	Wychowawcy klas I A.Banaś,E.Magdziak, M.Kozłowska

Cel: Budowanie relacji społecznych (budowanie więzi, kultura słowa, wzajemny szacunek, zapobieganie dyskryminacji)

Zadania	Formy	Termin	Odpowiedzialni
1. Wszyscy jesteśmy ważni: zauważanie podobieństw i różnic między ludźmi.	Zajęcia z wychowawcą, rozmowy z uczniami.	Marzec	Wychowawcy klas I-III
2. Budowanie więzi między uczniami, nauczycielami i rodzicami na podstawie wzajemnego szacunku, godności i otwartości na drugiego człowieka.	Wspólne działanie, wzajemna pomoc. Nagradzanie osób, które szanują prawa innych. Kodeks honorowy.	wg.harmonogramu	Wychowawcy klas I-III

<p>3.Udział we wspólnych przedsięwzięciach na rzecz drugiego człowieka – akcje charytatywne.</p> <p>4.Reagowanie na wszelkie przejawy dyskryminacji i braku szacunku do człowieka.</p> <p>5.Podnoszenie wartości rodziny poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - role pełnione w rodzinie - moje obowiązki - wzmacnianie uczuć rodzinnych. 	<p>„Szczepki drugiego – jak siebie samego”.</p> <p>Organizowanie pomocy dla osób potrzebujących wsparcia. Akcja „Dar serca”.</p> <p>Wspólne imprezy, Piknik rodzinny.</p> <p>Rozmowy z uczniami.</p> <p>Zajęcia z wychowawcą promujące kulturę zachowania, pozytywne przykłady z życia szkoły dot. kultury, wzajemnej pomocy, życzliwości.</p>	<p>wg.harmonogramu</p> <p>Maj</p> <p>zgodnie z przedmiotowym planem nauczania</p>	<p>K. Szymiec, B.Józefiak K.Kwiatkowska,E.Felis Wychowawcy klas I-III, Rada Rodziców B.Józefiak</p> <p>Wychowawcy klas I-III</p>
---	---	--	---

Cel: Kształtowanie postawy otwartości i wrażliwości na potrzeby drugiego człowieka -wolontariat

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1.Kształtowanie postawy gotowości pomagania w najbliższym otoczeniu .	Pomoc kolegom, podejmowanie inicjatyw proponowanych przez Samorząd Szkolny.	Październik-czerwiec	Wychowawcy klas I-III, Opiekunowie Samorządu szkolnego:A.Bonek, ,R.Wadowska-Malek
2.Uczenie odpowiedzialności za podjęte zobowiązania.	Udział we wspólnych przedsięwzięciach na rzecz drugiego człowieka – akcje charytatywne	wg.harmonogramu	Opiekunowie Klubu Wolontariusza:K.Szymiec,E.Felis Wychowawcy klas I-III
3. Uspołecznienie w środowisku lokalnym.	Współpraca z biblioteką miejską,		M.Kluk- Fornalczyk,

	odwiedziny w schronisku dla zwierząt, budowanie więzi osób, które łączy tzw. dobry cel – działanie w wolontariacie.		K.Szymiec, E.Felis
--	---	--	--------------------

Cel: Przygotowanie ucznia do dbałości o środowisko naturalne

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1.Uczeń dba o środowisko naturalne np. segreguje odpady	Udział w akcjach ekologicznych np. Tydzień Dni Ziemi. Zbiórka surowców wtórnych, oszczędzanie energii.	Kwiecień cały rok szkolny	A.Czernek,R.Kmita,E.Kupczyńska, E.Misztal,B.Szydło,A.Panek Wychowawcy klas I-III
2.Uczestniczy w ochronie przyrody, bierze udział w akcjach ekologicznych.	Pogadanki ;"Zagrożenie smogiem". Lekcje tematyczne, wycieczki plenerowe. Prace plastyczne o tematyce przyrodniczej.	zgodnie z przedmiotowym planem nauczania	Wychowawcy klas I-III
3.Potrafi utrzymać porządek na terenie klasy i szkoły.	Pielęgnowanie roślin w klasie.	dyżury uczniowskie	Wychowawcy klas I-III
4. Rozwijanie u uczniów zainteresowań przyrodniczych	Wdrażanie do dbałości o czystość i estetykę najbliższego otoczenia. Wyjścia w teren, wycieczki przyrodnicze.	wg.harmonogramu wycieczek	Wychowawcy klas I-III

Cel: Uczeń ma świadomość przynależności narodowej, posiada umiejętność nazywania i odwoływania się do przyjętych zasad i wartości

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
<p>1.Zna tradycje i symbole narodowe.</p> <p>2.Rozwijanie uczuć patriotycznych.</p> <p>3. Poznanie historii, kultury i obyczajów mieszkańców Sosnowca</p>	<p>Zajęcia z wychowawcą poświęcone symbolom narodowym, ich historii oraz znaczeniu „Polska biało-czerwona”.</p> <p>Lekcje tematyczne, rozmowy, pogadanki, prace plastyczne.</p> <p>Uroczystości szkolne: Święto Edukacji Narodowej, Święto Odzyskania Niepodległości, Święto Uchwalenia Konstytucji 3 Maja i Święto Flagi–happening.</p> <p>Dzień pamięci wybuchu II wojny światowej.</p> <p>Wycieczki do miejsc związanych z historią miasta, poznanie etymologii nazwy Sosnowiec, herbu miasta i jego symboliki, legend o jego powstaniu.</p> <p>Działalność plastyczna w różnych materiałach, technikach i formach z wykorzystaniem tradycji regionalnych.</p>	<p>Listopad</p> <p>zgodnie z przedmiotowym planem nauczania</p> <p>Listopad Maj</p> <p>Wrzesień</p> <p>Kwiecień</p> <p>zgodnie z przedmiotowym planem nauczania</p>	<p>Wychowawcy klas I- III, J.Felczak, M.Żak</p> <p>Organizatorzy uroczystości wyznaczeni w harmonogramie:</p> <p>B.Kłós</p> <p>J.Felczak,M.Żak, Wychowawcy klas I-III</p> <p>E.Małysa,M.Urban,</p>

4. Świadomość wartości uznanych przez środowisko rodzinne, szkolne, lokalne i narodowe.	Zachęcanie do udziału w imprezach i festynach organizowanych przez lokalne placówki kulturalne. Uczestniczenie w szkolnych festynach.		Wychowawcy klas I-III, M.Zabiелny, Ślęzak, J.Felczak Wszyscy nauczyciele
5. Aktywność społeczna oparta o wartości, takie jak: godność, uczciwość, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, życzliwość, pomoc, zadośćuczynienie, umiejętność przyznania się do błędu, uznanie, wdzięczność respektowane przez środowisko szkolne.	Zajęcia edukacyjne z wychowawcą. Realizacja projektów edukacyjnych i wychowawczych. Czynne uczestnictwo w życiu klasy i szkoły.	grudzień czerwiec zgodnie z przedmiotowym planem nauczania	Wychowawcy klas I-III Wychowawcy klas I-III Opiekunowie Samorządu szkolnego: A.Bonek,, R.Wadowska-Małek

Sfera wspomaganie dziecka w rozwoju: aksjologiczna

Obszar: kultura, normy i wzory zachowań

Cel: Uczeń przestrzega praw i obowiązków ucznia

Zadania	Formy	Termin	Odpowiedzialni
1.Zapoznanie uczniów z Prawami Dziecka.	Lekcje dotyczące praw dziecka,	Październik	Wychowawcy klas I- III
2. Prawa i obowiązki ucznia w życiu codziennym.	dotyczące praw i obowiązków ucznia, rozmowy z uczniami.		Pedagog- B.Józefiak,
3. Uczeń dba o pozytywny wizerunek własny.	Omówienie regulaminu uczniowskiego, statutu, zasad wykorzystania zapisów monitoringu.	Wrzesień/	Wychowawcy klas I- III

4.Szanuje siebie, swoich rówieśników, nauczycieli i pracowników szkoły	Prace społeczno-wychowawcze na rzecz szkoły. Czynne uczestnictwo w życiu klasy i szkoły, inicjatywy na rzecz kolegów, społeczności szkolnej.	Cały rok szkolny	Opiekunowie Samorządu szkolnego: A.Bonek,, R.Wadowska-Małek
--	---	------------------	--

Cel :Wdrażanie do odbioru kultury oraz poznanie i stosowanie zasad kultury osobistej w życiu codziennym

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1.Uczeń zna i stosuje na co dzień zasady kultury osobistej wobec społeczności w której przebywa; stosuje zwroty grzecznościowe.	Pogadanki, dramy, inscenizacje, gry i zabawy dydaktyczne.	Cały rok szkolny	Wychowawcy klas I-III M.Zabierny, Ślęzak, J.Felczak
2.Uczeń zna konsekwencje stosowania wulgaryzmów.	Zapoznanie z systemem szkolnym dotyczącym nagród i kar.	Wrzesień	Wychowawcy klas I-III
3. Uczeń uczestniczy w życiu kulturalnym oraz wyraża swoje spostrzeżenia i przeżycia za pomocą plastycznych, muzycznych i technicznych środków wyrazu, a także przy użyciu nowoczesnych technologii.	Udział w wystawach, spektaklach teatralnych. Wycieczki do muzeów, filharmonii, PKZ. Udział w konkursach plastycznych, muzycznych, technicznych. Zajęcia z wychowawcą, zajęcia świetlicowe, zajęcia w bibliotece szkolnej, zajęcia komputerowe. Zajęcia taneczne "Limonki". Autorski program wspierania czytelnictwa, „Czytam nie tylko lektury” Kółka czytelnicze.	wg.harmonogramu wycieczek wg.harmonogramu maj wg.harmonogramu zajęć	M.Szydło, E.Małysa, M.Urban, M.Fornalczyk-Kluk M.Zabierny, Ślęzak, J.Felczak M.Grzeszczuk K.Szymiec M.Fornalczyk-Kluk B.Kłós, M.Spieczyński

Cel: Kształtowanie umiejętności komunikowania się z rówieśnikami i dorosłymi

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1.Przestrzeganie norm obowiązujących w grupie, konstruktywne rozwiązywanie konfliktów.	Zajęcia wychowawcą, pogadanki. Lekcje w bibliotece, zajęcia świetlicowe Gry i zabawy edukacyjne	wg.harmonogramu	Wychowawcy klas I- III M.Zabielnny, Ślęzak, J.Felczak, A.Micke
2.Ćwiczenia umiejętności słuchania i zabierania głosu.	Realizacja zadań wynikających z Narodowego Programu Rozwoju Czytelnicstwa. "Cała Polska czyta dzieciom".	wg.harmonogramu „Programu dla szkół”	M.Fornalczyk-Kluk, M.Kawka, M.Spieczyński, R.Wadowska-Mątek, S.Wasiel
3.Dbałość o kulturę słowa, rozwijanie pasji czytelniczej.			

Cel: Współuczestniczenie w życiu szkoły i środowiska lokalnego

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1.Uczestniczy w spotkaniach dotyczących środowiska szkolnego i lokalnego z uwzględnieniem poszanowania mienia szkolnego.	Zajęcia z wychowawcą nt „Moja szkoła – miejscem do nauki, zabawy i wypoczynku”. Wybory Samorządu uczniowskiego klas I-III Poznanie władz szkolnych i uczniowskich.	Wrzesień Wrzesień	Wychowawcy klas I- III, Opiekunowie Samorządu szkolnego: A.Bonek, R.Wadowska-Mątek
2.Uczeń bierze udział w imprezach szkolnych.	Przygotowywanie uroczystości i apeli i uroczystości szkolnych.	wg harmonogramu uroczystości szkolnych	Wszyscy nauczyciele
3.Reprezentuje szkołę w konkursach.	Uczestnictwo w konkursach, zawodach sportowych.	wg harmonogramukótek	Wychowawcy klas I- III, M.Zabielnny, Ślęzak, B.Dyrka

4.Uczeń czynnie uczestniczy w zajęciach dodatkowych np.kółek zainteresowań.	„Salonik geniusza” Kółko czytelnicze, Kółko gitarowe, kółko językowe	zainteresowań wrzesień- czerwiec	B. Marzec, K.Szymiec, A.Straszny,E. Felis, M. Kozłowska
---	---	-------------------------------------	---

Sfera wspomagania dziecka w rozwoju: emocjonalna, intelektualna, psychiczna

Obszar: bezpieczeństwo psychiczne, profilaktyka zachowań ryzykownych i problemowych

Cel: Zapobieganie agresji i izolacji rówieśniczej

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1.Budzenie wrażliwości na innych – empatia. Wzajemna pomoc i zauważanie problemów drugiej osoby. 2. Rodzaje agresji. Jak bronić się przed agresją? Konsekwencje wobec uczniów związane z agresywnym zachowaniem.	Zajęcia z wychowawcą dotyczące agresji i przemocy. Rozmowy wychowawcy, pedagoga z uczniami. Poradnictwo dla rodziców.	Listopad/ marzec	Wychowawcy klas I- III B.Józefiak, Wychowawcy klas I- III
3.Umiejętność rozwiązywania konfliktów.	Zajęcia warsztatowe	wg. potrzeb	B.Józefiak,
4. Reagowanie na objawy dokuczania, wyśmiewania, krytyki. Eliminowanie przemocy, zapobieganie wykluczeniu społecznemu. 5.Reagowanie na przejawy agresji wobec osób i zwierząt.	Pogadanki. Dramy, inscenizacje. Zajęcia z wychowawcą.	cały rok szkolny	Wychowawcy klas I- III, M.Zabiłny,Ślęzak,J.Felczak

Cel: Zagrożenia wynikające z korzystania z technologii informacyjnej (gry, cyberprzemoc)

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1.Zagrożenia wynikające z użytkowania Internetu.	Rozmowy z uczniami na zajęciach komputerowych dotyczące cyberprzemocy i innych niebezpieczeństw.	Listopad wg.harmonogramu	B.Józefiak, Wychowawcy klas I- III M.Zabielnny,Ślęzak,J.Felczak M.Grzeszczuk
2.Uczeń rozpoznaje zagrożenia – budzenie świadomości niebezpieczeństw i uzależnień od gier komputerowych.	Lekcje z wychowawcą, projekt edukacyjny „Sieciaki”-obchody Dnia Bezpiecznego Internetu – konkursy, zajęcia edukacyjne.	Luty	Wychowawcy klas I- III M.Grzeszczuk
3.Uczeń korzysta z komputera i Internetu jako pomocy naukowej .	Lekcje z wychowawcą, zajęcia informatyczne. „Computer English” zajęcia komputerowe.	wg.harmonogramu kółka zainteresowań	Wychowawcy klas I- III M. Grzeszczuk S.Rubik-Adamczuk,

Cel: Przeciwdziałanie uzależnieniom

Zadania	Formy	Termin	Odpowiedzialni
1.Dostarczenie uczniom wiedzy z zakresu negatywnego oddziaływania używek na zdrowie.	Zajęcia z wychowawcami, pogadanki, prace plastyczne. Program profilaktyczny „Spójrz inaczej”	cały rok listopad-maj	Wychowawcy klas I- III E.Małysa,M.Urban E. Magdziak
2.Włączenie się w obchody Światowego Dnia bez Tytoniu – 31 maja			
3.Informowanie rodziców na temat zagrożeń środkami psychoaktywnymi, w tym dopalaczami.	Zajęcia edukacyjno-profilaktyczne w ramach Programu „Nie pal przy mnie proszę”. Prelekcja dla rodziców.	kwiecień- maj	Wychowawcy I-III B.Józefiak

Treści wychowawczo- profilaktyczne dla klas IV –VIII

Sfera wspomaganie dziecka w rozwoju: fizyczna

Obszar: zdrowie, edukacja zdrowotna, bezpieczeństwo fizyczne

Cel: Zwiększanie bezpieczeństwa uczniów w szkole, w drodze do i ze szkoły, poza szkołą

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1.Udzielanie wskazówek dotyczących bezpiecznego pobytu w szkole oraz w drodze do i ze szkoły. 2.Zasady, których należy przestrzegać podczas przerw szkolnych.	Przekazanie niezbędnych informacji z zakresu bezpieczeństwa: pogadanki, apele, ogłoszenia .	Wrzesień	Wychowawcy klas IV- VIII
3.Przepisy ruchu drogowego. Wdrażanie do podstawowych nawyków prawidłowego zachowania uczestnika ruchu drogowego ze szczególnym uwzględnieniem rowerzystów.	Przypomnienie przepisów ruchu drogowego. Spotkania z policją dot. bezpieczeństwa uczniów. Karta rowerowa.	Wrzesień	Wychowawcy klas IV- VIII, Funkcjonariusz Policji
4.Konsekwencje nieprzestrzegania zasad bezpieczeństwa.	Omówienie zasad obowiązujących w szkole dot. bezpieczeństwa.	Wrzesień	Wychowawcy klas IV- VIII,
5Przypomnienie uczniom numerów telefonów: policji, straży pożarnej, pogotowia ratunkowego, numer alarmowy 112..	Przypomnienie numerów telefonów, gdzie można uzyskać pomoc. Spotkanie z funkcjonariuszami ruchu	Listopad	Funkcjonariusz Policji

<p>6.Zapoznanie z regulaminami i przepisami BHP poszczególnych pracowni i klas. Kontrolowanie przestrzegania regulaminów korzystania z poszczególnych pracowni.</p> <p>7.Przypomnienie regulaminu obowiązującego na wycieczkach szkolnych.</p> <p>8.Budzenie świadomości współczesnych zagrożeń, wyrabiania umiejętności im przeciwdziałania ,zachowania się w sytuacji zagrożenia terrorystycznego.</p>	<p>drogowego.</p> <p>Bezpieczne korzystanie z pracowni szkolnych.</p> <p>Szanowanie mienia publicznego.</p> <p>Wycieczki- wykorzystanie zdobytych wiadomości i umiejętności.</p> <p>Alarm ewakuacyjny. Pogadanki, filmy edukacyjne.</p>	<p>wg.harmonogramu wycieczek</p> <p>Listopad/marzec</p>	<p>Opiekunowie pracowni, Inspektor BHP</p> <p>Wychowawcy klas IV- VIII</p> <p>Inspektor BHP Wychowawcy klas IV- VIII</p>
--	---	---	--

Cel: Wykształcenie dbałości o własne zdrowie

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
<p>1.Budzenie świadomości własnych potrzeb, kształtowanie postawy dbałości o własne zdrowie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dbanie o higienę osobistą , - wykorzystywanie zdobytych umiejętności sportowych w aktywnym wypoczynku, - rozwijanie swojej sprawności, która ma kluczowe znaczenie dla zdrowia. <p>2. Nabywanie wiedzy i umiejętności w zakresie zdrowego stylu życia.</p> <p>3.Zachęcanie rodziców do udziału w rodzinnych zawodach</p>	<p>Pogadanki w klasach dotyczące zdrowia, zdrowego trybu życia.</p> <p>Zajęcia z wychowawcą, aktywność sportowa,</p> <p>Obchody Światowego Dnia Zdrowia.</p> <p>Realizacja programu „Szkłanka mleka ”, Owoce w szkole”.</p> <p>Udział w wycieczkach, zajęciach plenerowych.</p>	<p>wg harmonogramu</p> <p>Kwiecień</p> <p>wg harmonogramu „Programu dla szkół”</p>	<p>Wychowawcy klas IV- VIII, R.Kmita,A.Malczewska, E.Misztal,Higienistka szkolna,</p> <p>Wychowawcy klas IV- VIII, P.Morka,M.Zabielný</p> <p>G.Mentel, A.Żyłka-Szczepańska,B.Dyrka</p> <p>Wychowawcy klas IV-V,</p>

sportowych.	Udział w różnorodnych formach aktywności całych rodzin: zajęciach sportowych, treningach i zawodach sportowych.	zgodnie z harmonogramem imprez sportowych	G.Mentel, A.Żyłka, K.Filipiak, B.Dyrka, P.Morka, M.Zabiłny
-------------	---	---	--

Cel: Wyposażenie uczniów w wiedzę o zdrowym żywieniu

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1.Dostarczenie uczniom wiedzy na temat zdrowego odżywiania oraz konsekwencji niewłaściwych nawyków żywieniowych.	Zapewnienie warunków do spożycia drugiego śniadania	codziennie rano	Wychowawcy klas IV- VIII,
2. Zna przyczyny i skutki otyłości oraz nieuzasadnionego odchudzania się.	Pogadanki na temat zdrowego stylu życia z uczniami i rodzicami Pogadanki nt. błędów żywieniowych i ich skutków oraz racjonalnego odżywiania.. Organizacja dożywiania uczniów z rodzin o niskim dochodach. Organizacja konkursów wiedzy o zdrowiu.	wg. planu nauczania Marzec	R.Kmita, E.Misztal, E.Kupczyńska Higienistka szkolna, Wychowawcy klas IV- VIII B.Józefiak R.Kmita, E.Misztal, E.Kupczyńska

Cel: Poznanie sposobów radzenia sobie ze stresem

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1.Poznanie pojęcia stresu, sposobów radzenia sobie ze stresem, poznanie metod relaksacji.	Zajęcia z wychowawcą lub pedagogiem szkolnym -relaksacja, wizualizacja, praca w grupach i w parach, zabawy i zajęcia	Luty	B.Józefiak/ B.Łaskawiec Wychowawcy klas IV- VIII

2.Reagowanie na stres w trudnych sytuacjach.	relaksacyjne. Zajęcia z psychologiem nt. radzenia sobie z trudnymi emocjami. Zajęcia profilaktyczno-edukacyjne z wychowawcą „Stres nie taki zły-jak go pokonać?”	Marzec- Kwiecień	B.Józefiak/ B. Łaskawiec A.Malczewska Wychowawcy klas IV- VIII
--	--	---------------------	--

Cel: Współdziałanie w szczególnie trudnych sytuacjach

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1.Nabywanie umiejętności udzielania pierwszej pomocy i zachowania się w sytuacjach trudnych.	Zajęcia w klasach, pogadanki ,lekcje ,EDB Nauka udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Program "Ratujemy i uczymy się ratować". Udział w ogólnopolskiej akcji „Bezpieczne ferie i wakacje.”	Styczeń wg harmonogramu „Programu dla szkół” Luty/ czerwiec	K.Kwiatkowska A.Malczewska, A.Banaś Wychowawcy klas IV- VIII K.Kwiatkowska
2.Uwrażliwienie uczniów na potrzeby innych.	Zajęcia wychowawcze „Jak postępować w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia”. Pogadanki -empatia, bezinteresowna pomoc.	Marzec	Wychowawcy klas IV- VIII, A.Malczewska,B.Józefiak, B.Dyrka

Cel: Przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemów natury psychicznej: zaburzenia nastroju, nerwice, depresje, zaburzenia jedzenia

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1. Prowadzenie psychoedukacji wśród uczniów, rodziców i nauczycieli na temat przyczyn i objawów zaburzeń jedzenia,	Organizowanie zajęć warsztatowych dotyczących radzenia sobie z emocjami, ze stresem.	Marzec	B.Józefiak A.Malczewska,B.Dyrka Wychowawcy klas IV- VIII

nerwic, depresji, samobójstw wśród młodzieży.	Stwarzanie uczniowi przyjaznych warunków nauki w czasie lekcji. Prowadzenie zajęć z wychowawcą na temat: radzenia sobie z nieśmiałością i odrzuceniem. Pogadanki z uczniami na temat rozpoznawania symptomów mogących wskazywać na nieradzenie sobie z trudnościami.	Wg harmonogramu	Wychowawcy klas IV- VIII B.Józefiak A.Malczewska,B.Dyrka
---	--	-----------------	--

Sferawspomagania dziecka w rozwoju: społeczna

Obszar: relacje, kształtowanie postaw społecznych

Cel: Budowanie więzi, wzajemny szacunek, zapobieganie dyskryminacji

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1.Kształtowanie postaw poszanowania praw każdego człowieka. 2.Budowanie więzi między uczniami, nauczycielami i rodzicami na podstawie wzajemnego szacunku, godności i otwartości na drugiego człowieka. 3. Akceptacja innych kultur bez umniejszania wartości własnej. 4.Reagowanie na wszelkie przejawy dyskryminacji i braku szacunku do człowieka.	Lekcje z wychowawcą nt.„Szacunek drugiego – jak siebie samego”, rozmowy, debaty uczniowskie. Wzajemna pomoc, wspólne działanie. Nagradzanie osób, które szanują prawa innych. Kodeks honorowy.	Październik/ kwiecień Listopad Cały rok szkolny	Wychowawcy klas IV- VIII A.Malczewska, B.Dyrka,Opiekunowie Samorządu szkolnego: A.Bonek,, R.Wadowska- Małek

5.Udział we wspólnych przedsięwzięciach na rzecz drugiego człowieka – akcje charytatywne.	Światowy Dzień Życzliwości. Akcje charytatywne.	wg.harmonogramu	
6. Konsekwencje stosowania wulgaryzmów.	Działalność Samorządu Szkolnego. Rozmowy z wychowawcą , pedagogiem szkolnym. Konsekwentne stosowanie obowiązujących w szkole procedur zachowania się ucznia, zajęcia w bibliotece.	wrzesień- czerwiec	Opiekunowie Samorządu szkolnego: A.Panek, R.Wadowska-Matek Wychowawcy klas IV- VII B.Józefiak A.Malczewska,B.Dyrka M.Fornalczyk-Kluk.

Cel: Dostrzeżenie wartości rodziny i jej znaczenia w życiu

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1.Uczeń zna prawa i obowiązki w rodzinie. 2.Wzmacnianie więzi rodzinnych. 3.Uczeń wie jak powinien zareagować, gdy w rodzinie dzieje mu się krzywda.	Zajęcia z wychowawcą. Zajęcia Wychowania do Życia w Rodzinie. Organizowanie wspólnych imprez, włączanie rodziców w życie i promocję szkoły np. Piknik rodzinny- Święto Rodziny. Dyskusje, pogadanki, broszury informacyjne.	zgodnie z przedmiotowym programem nauczania Maj-czerwiec listopad	Wychowawcy klas IV- VIII, B.Dyrka ,A.Malczewska Wszyscy nauczyciele, Rada Rodziców B.JózefiakA.Malczewska,B .Dyrka

Cel: Wychowanie postaw patriotycznych, wdrażanie do wartości

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1. Zapoznanie z systemem wartości. Uczeń wie, że właściwa i trwała wartość jest niezbędna do świadomego życia i podejmowania odpowiedzialnych decyzji.	Zajęcia z wychowawcą, lekcje religii, etyki, wychowana do życia w rodzinie. Zajęcia z wychowawcą „Młody człowiek w świecie wartości”. Pogadanki, dyskusje, referaty, debaty.	Listopad/ kwiecień	Wychowawcy klas IV- VIII,
2. Wzmacnianie poczucia więzi ze swoim narodem poprzez udział w życiu społecznym.	Rozmowy z uczniami. Zajęcia z wychowawcą nt.: „Ja wśród innych” - zajęcia mające na celu uświadomienia swojej przynależności narodowej.	październik / maj	Wychowawcy klas IV- VIII,
3. Kształtowanie pozytywnych uczuć wobec symboli narodowych. Znajomość historii swojego narodu.	Przypomnienie ważnych wydarzeń historycznych. Prelekcje, apele, uroczystości: Święto Edukacji Narodowej, Święto Odzyskania Niepodległości, Święto Uchwalenia Konstytucji 3 Maja, Święto Flagi,	Październik Listopad Maj	M. Żak, J. Felczak Nauczyciele wyznaczeni w harmonogramie uroczystości
4. Kształtowanie postaw patriotycznych poprzez: naukę hymnu, poznanie jego historii.	Dzień pamięci wybuchu II wojny światowej. Nauka hymnu narodowego, nauka postawy i	Wrzesień Listopad	M. Szydło, E. Felis M. Żak, J. Felczak M. Szydło

<p>5. Budzenie dumy narodowej, szacunku dla dorobku wybitnych Polaków: Stefan Wyszyński, Jan Paweł II, Ignacy Paderewski, Maria Curie-Skłodowska, Tadeusz Kościuszko, gen. Jan Henryk Dąbrowski, Józef Piłsudski, Adam Mickiewicz, Henryk Sienkiewicz.</p>	<p>zachowania się podczas śpiewania.</p> <p>Zapoznanie z dorobkiem wybitnych Polaków na zajęciach z wychowawcą oraz lekcjach: religii, muzyki, fizyki, chemii, historii, języka polskiego.</p>	<p>Luty-Maj</p>	<p>M.Żak, J. Felczak D. Baryś, B. Kłos R. Wadowska-Małek, R. Kmita, M. Szydło</p>
<p>6. Kształtowania prawidłowych postaw wobec innych narodów</p>	<p>Zajęcia z wychowawcą, Lekcje historii, etyki.</p>		<p>Wychowawcy klas IV-VIII, M.Żak, J. Felczak , A. Malczewska.</p>

Cel: Wykształcenie postaw tolerancyjnych

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
<p>1. Kształtowanie postaw tolerancji</p>	<p>Dyskusja, debata szkolna, apele, rozmowy.</p>	<p>Wrzesień- czerwiec</p>	<p>Wszyscy nauczyciele</p>
<p>2. Świadomość różnic wyznaniowych, światopoglądowych, narodowościowych oraz innych – uczeń rozumie je i akceptuje.</p>	<p>Dzień Europejski, Dzień Papieski, Międzynarodowy Dzień Tolerancji,</p>		<p>Wychowawcy klas IV-VII, K. Kwiatkowska, E. Felis Wychowawcy klas IV-VII</p>
<p>3. Szanowanie innych i okazywanie zrozumienia, wrażliwości, empatii.</p>	<p>Uroczystości szkolne, klasowe, zbiórka świąteczna dla uczniów w trudnej</p>	<p>wg. harmonogramu uroczystości</p>	<p>Opiekunowie Samorządu szkolnego: A. Bonek,,</p>

4. Prawa człowieka i otwartość wobec innych ludzi.	<p>sytuacji materialnej, akcje charytatywne, zbiórki odzieży i żywności.</p> <p>Działalność wolontariatu, Samorządu uczniowskiego.</p>	<p>szkolnych,</p> <p>wg planu pracy samorządu uczniowskiego i klubu wolontariusza</p>	<p>R.Wadowska-Małek</p> <p>Opiekunowie Samorządu szkolnego: A.Bonek, ,R.Wadowska-Małek</p> <p>Opiekunowie Klubu Wolontariusza:K.Szymiec,E. Felis</p>
--	--	---	--

Cel: Wyposażenie ucznia w wiedzę konieczną do podjęcia właściwych decyzji zawodowych

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1.Poznanie własnych zainteresowań, umiejętności, predyspozycji zawodowych	Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego.	Wrzesień- czerwiec	A.Malczewska, B.Dyrka,B.Józefiak,
2.Wiedza na temat wybranych zawodów, stanowisk i aktualnego rynku pracy	<p>Pogadanki w klasach, warsztaty, indywidualne konsultacje, poradnictwo dla uczniów i rodziców</p> <p>Materiały informacyjne dla rodziców.</p>	Październik-maj	Wychowawcy klas IV-VIII

Cel: Motywowanie dorozwoju osobistego

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1.Uczeń ma świadomość swoich mocnych i słabych stron.	Udział w zajęciach dodatkowych, kółkach	Wrzesień,-czerwiec	Nauczyciele prowadzący

<p>2. Akceptuje siebie.</p> <p>3. Uczeń dąży do rozwoju osobistego, zdobywa nowe umiejętności i rozwija swoje zainteresowania.</p>	<p>zainteresowań, zajęciach sportowych, pracach Samorządu szkolnego, konkursach.</p> <p>Udział w zajęciach pozalekcyjnych, uroczystościach i imprezach szkolnych.</p> <p>Zajęcia z wychowawcą.</p>	<p>wg. harmonogramu kół zainteresowań</p>	<p>koła zainteresowań, Opiekunowie Samorządu szkolnego: A. Bonek, R. Wadowska-Matek, Wychowawcy klas IV-VIII</p>
--	--	---	--

Cel: Poszanowanie praw człowieka

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
<p>1. Odpowiedzialnie funkcjonowanie w demokratycznym społeczeństwie.</p> <p>2. Uczeń zna Prawa Dziecka.</p> <p>3. Uczeń przestrzega Praw Człowieka, właściwie rozumie ideały: godność, tolerancja, równość, demokracja, samorządność, szanuje siebie i innych.</p> <p>4. Okazuje szacunek i zrozumienie dla odrębności religijnej oraz narodowej, dostrzega różnice kulturowe między ludźmi.</p>	<p>Wybory do Samorządu Uczniowskiego.</p> <p>Zapoznanie z Deklaracją Praw Człowieka i Konwencją Praw Dziecka.</p> <p>Zajęcia z wychowawcą, prelekcje, rozmowy, dyskusje w klasie.</p> <p>Akcje charytatywne np.: Adopcja Serca, Kiermasz Świąteczny, Festyn Rodzinny.</p> <p>Pomoc koleżeńska.</p> <p>Współpraca z Hospicjum św. Tomasza Apostoła.</p> <p>Współpraca z organizacjami użytku publicznego</p>	<p>Wrzesień</p> <p>Listopad / kwiecień</p> <p>wg harmonogramu pracy klubu wolontariusza</p>	<p>Wychowawcy klas IV-VIII,</p> <p>Nauczyciel EDB i WOS</p> <p>Opiekunowie Samorządu szkolnego:</p> <p>A. Bonek, R. Wadowska-Matek,</p> <p>Wychowawcy klas IV-VIII, Rada Rodziców</p> <p>Koordinatorzy: K. Kwiatkowska, E. Felis</p>

Cel: Kształtowanie postaw ekologicznych.

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1. Uczeń dba o środowisko naturalne. Chroni przyrodę w swoim otoczeniu.	Udział w akcjach ekologicznych np. Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi oraz konkursach tematycznych.	Wrzesień Kwiecień	Wychowawcy klas IV-VIII, A.Czernek,R.Kmita,E.Kupczyńska, E.Misztal,
2. Uczeń dba o najbliższe otoczenie.	Stosowanie i przestrzeganie w życiu codziennym zachowań proekologicznych np. segregowanie odpadów.	wg harmonogramu	Wychowawcy klas IV-VIII Opiekunowie Samorządu
3. Uczeń uczy się oszczędzania energii.	Akcja „Planeta Energii” oraz „Moje miasto bez elektrośmieci” we współpracy z Tauron Polska.	„Programu dla szkół”	szkolnego: A.Panek,R.Wadowska-Mątek
5.Uczeń jest wrażliwy na krzywdę zwierząt.	Współpraca ze schroniskiem dla zwierząt, organizacja zbiórek żywności i innych artykułów dla schroniska.	wg harmonogramu	Opiekunowie Klubu Wolontariusza: K.Szymiec, E.Felis

Cel: Kształtowanie postawy otwartości i wrażliwości na potrzeby drugiego człowieka –wolontariat

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1.Kształtowanie postawy gotowości pomagania w najbliższym otoczeniu.	Pomoc kolegom z klasy i młodszych klas, podejmowanie inicjatyw proponowanych przez	Grudzień- Kwiecień	Wychowawcy klas IV-VIII, Opiekunowie Samorządu szkolnego: A.Bonek,R.Wadowska-Mątek
2.Uczenie odpowiedzialności za podjęte zobowiązania.	Samorząd szkolny, akcje charytatywne.		

3. Uspołecznienie w środowisku lokalnym.	Współpraca z biblioteką miejską, odwiedziny w schronisku dla zwierząt, budowanie więzi osób, które łączy tzw. dobry cel – działanie w wolontariacie.	wg.harmonogramu pracy klubu wolontariusza	M.Fornalczyk-Kluk Opiekunowie Klubu Wolontariusza: K.Szymiec, E.Felis
--	--	---	--

Sferawspomagania dziecka w rozwoju: aksjologiczna

Obszar: kultura, normy i wzory zachowań

Cel: Uczeń przestrzega prawa i obowiązki ucznia

Zadania	Formy	Termin	Odpowiedzialni
<p>1.Przypomnienie Praw Dziecka.</p> <p>2.Wdrażanie ucznia do dbania o pozytywny wizerunek własnej osoby.</p> <p>3.Okazywanie szacunku rówieśnikom, nauczycielom i pracownikom szkoły.</p>	<p>Godziny wychowawcze dotyczące praw i obowiązków ucznia.</p> <p>Rozmowy z uczniami, zajęcia dodatkowe.</p> <p>Omówienie regulaminu uczniowskiego, Statutu Szkoły.</p> <p>Czynne uczestnictwo w życiu klasy i szkoły, inicjatywy na rzecz kolegów, społeczności szkolnej.</p>	<p>grudzień</p> <p>Wrzesień</p> <p>Cały rok szkolny</p>	<p>Wychowawcy klas IV-VIII, Opiekunowie Samorządu szkolnego: A.Bonek,,R.Wadowska-Malek, B.Józefiak</p> <p>Wychowawcy klas IV-VIII</p>

Cel: Rozwijanie pasji, dociekliwości poznawczej i zainteresowań

Zadania	Formy	Termin	Odpowiedzialni
<p>1.Motywowanie do dociekliwości poznawczej. 2.Pogłębianie wiedzy uczniów. Motywowanie do osiągania sukcesów szkolnych. Rozwijanie zainteresowań uczniów.</p>	<p>Aktywizujące metody nauczania. Kółko dziennikarskie „Armata i My”</p>	<p>zgodnie z przedmiotowym planem nauczania</p>	<p>Wszyscy nauczyciele A.Czernek</p>
<p>3. Dbłość o kulturę słowa. Rozwijanie kompetencji czytelniczych.</p>	<p>Udostępnianie zasobów biblioteki Konkursy czytelnicze, warsztaty aktywizujące czytelnictwo, spotkania z autorami, lekcje biblioteczne. Autorski program wspierania czytelnictwa Obchody Światowego Dnia Bibliotek.</p>	<p>wg harmonogramu wrzesień -maj</p>	<p>K.Ślęzak,M.Zabiłny, J.Felczak, M.Fornalczyk-Kluk B.Kłós M.Fornalczyk-Kluk, K.Ślęzak,</p>
<p>4.Rozbudzanie aktywności poznawczej ucznia.</p>	<p>Organizowanie zajęć pozalekcyjnych, kół przedmiotowych, wyjazdy na koncerty muzyczne, udział w projekcie edukacji multimedialnej. Projekt- „Lepsza szkoła”</p>	<p>wg harmonogramu kół zainteresowań</p>	<p>Wychowawcy klas IV-VIII E.Małysa,M.Urban,M.Szydło, M.Grzeszczuk Nauczyciele j. polskiego i matematyki</p>

5.Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z trudnościami szkolnymi.	Objęcie uczniów pomocą psychologiczno-pedagogiczną, zapewnienie opieki pedagoga, psychologa, uwzględnianie indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia w procesie edukacyjnym i wychowawczym. Indywidualne konsultacje dla rodziców.	wrzesień-czerwiec	B.Józefiak, B.Łaskawiec, Wychowawcy klas IV-VIII, Wszyscy nauczyciele
6.Promowanie uczniów zdolnych.	Przygotowanie i udział uczniów w konkursach szkolnych i pozaszkolnych. Konkurs „Uczeń roku”, „Artysta roku”	wg harmonogramu	Wszyscy nauczyciele
7.Eksponowanie sportowych osiągnięć uczniów	Konkurs na najwybitniejszego sportowca.	czerwiec	Wychowawcy, Rada Rodziców G.Mentel, A.Żyłka-Szczepeńska, B.Dyrka ,P.Morka, M.Zabiłny

Cel: Wdrażanie zasad higieny pracy umysłowej

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1.Zapoznanie z zasadami sprzyjającymi jasności wypowiedzi.	Zajęcia z wychowawcami, pedagogiem szkolnym i specjalistami.	marzec	Wychowawcy klas IV-VIII, A.Malczewska, B.Dyrka,B.Józefiak,
2. Sposoby koncentrowania uwagi (aktywne słuchanie).	Zajęcia z wychowawcą w klasie dot. czytania ze zrozumieniem, aktywnego słuchania, dokonywania selekcji treści, wizualizacji treści, utrwalenie poprzez	kwiecień	Wychowawcy klas IV-VIII

3. .Zapoznanie z etapami efektywnego uczenia się.	działanie w praktyce. Dostosowanie metod i form pracy na zajęciach lekcyjnych.	zgodnie z przedmiotowym planem nauczania	Wszyscy nauczyciele
---	---	--	---------------------

Cel: Wykształcenie umiejętności komunikowania się z dorosłymi i z rówieśnikami

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1. Uczeń potrafi komunikować się z rówieśnikami i dorosłymi.	Kształtowanie umiejętności opanowania negatywnych emocji. Zajęcia dotyczące asertywności.		B.Józefiak Wychowawcy klas IV-VIII
2. Stosuje w praktyce zasady aktywnego słuchania.	Ćwiczenia w komunikacji werbalnej i pozawerbalnej.	wg harmonogramu	A.Malczewska, B.Dyrka,B.Józefiak
3. Rozwija umiejętność bezpośredniego wyrażania swojego zdania, prośb, oczekiwań i sądów.	Wybory do samorządów klasowych i Samorządu Uczniowskiego, uczestniczenie w pracach Samorządu Uczniowskiego.	Wrzesień- Październik	Opiekunowie Samorządu szkolnego: A.Bonek,R.Wadowska-Małek

Cel: Przestrzeganie zasad kultury osobistej

Zadania	Formy	Termin	Odpowiedzialni
1. Uczeń zna i stosuje zasady kultury osobistej.	Pogadanki, uroczystości szkolne i klasowe.	Wrzesień- czerwiec	B.Józefiak
2. Przestrzega norm współżycia w grupie.	Gry, zabawy interakcyjne. Kontrakty klasowe i indywidualne.		Wychowawcy klas IV-VIII,

3. Jest odpowiedzialny za swoje zachowanie. 4. Dbą o kulturę słowa ,stosuje zwroty grzecznościowe. 5. Okazuje szacunek w szkole: rówieśnikom, nauczycielom i innym pracownikom szkoły.	Ćwiczenia i gry dydaktyczne. Prelekcja dla rodziców dotycząca trudności wychowawczych.	wg harmonogramu konsultacji	B.Józefiak Wychowawcy klas IV-VIII
--	---	-----------------------------	---------------------------------------

Cel: Współuczestniczenie w życiu szkoły i środowiska lokalnego

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1. Uczeń podejmuje działania na rzecz środowiska szkolnego i lokalnego.	Przygotowywanie uroczystości i apeli szkolnych.	wg harmonogramu uroczystości	Wszyscy nauczyciele
2. Uczeń współorganizuje życie szkoły: - uczestniczy w imprezach szkolnych - wyraża opinie dotyczące oceny pracy szkoły i składa propozycje pracy samorządu.	Organizacja konkursów międzyszkolnych i szkolnych oraz zawodów sportowych. Promowanie szkoły w środowisku lokalnym poprzez: stronę szkoły na portalu społecznościowym Facebook, -organizowanie imprez i uroczystości, - „Dni otwarte SP42”	wg harmonogramu kwiecień	Wszyscy nauczyciele Samorząd uczniowski, rodzice, wszyscy nauczyciele

Cel: Przybliżenie sposobów efektywnego uczenia się

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1.Wdrażanie zasad higieny pracy umysłowej. 2.Zapoznanie z zasadami sprzyjającymi jasności wypowiedzi,	Zajęcia z wychowawcami, diagnoza stylu uczenia się. Dostosowanie metod i form pracy na zajęciach	Październik- Listopad zgodnie z	B.Józefiak, Wychowawcy klas IV-VIII

sposoby koncentrowania uwagi (aktywne słuchanie).	lekcyjnych.	przedmiotowym planem nauczania	Wszyscy nauczyciele
3.Zapoznanie z etapami efektywnego uczenia się i czytania ze zrozumieniem, aktywnego słuchania, dokonywania selekcji treści, wizualizacja treści, utrwalenie poprzez działanie w praktyce.	Prelekcja dla rodziców dotycząca efektywnego uczenia się.	Marzec	B.Józefiak, Wychowawcy klas IV-VIII

Sferawspomagania dziecka w rozwoju: emocjonalnym, intelektualnym, psychicznym

Obszar: bezpieczeństwo psychiczne, profilaktyka zachowań ryzykownych i problemowych

Cel: Zapobieganie agresji, przemocy i izolacji rówieśniczej

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1.Przypomnienie mechanizmów powstawania zachowań agresywnych.	Zajęcia wychowawczo-profilaktyczne dotyczące agresji i przemocy, pogadanka na godzinie wychowawczej.	Wrzesień październik	B.Józefiak, B.Łaskawiec Wychowawcy klas IV-VIII
2. Rodzaje agresji. Jak nie być ofiarą przemocy? Jak bronić się przed agresją?	Rozmowy wychowawcy, pedagoga z uczniami. Poradnictwo dla uczniów i rodziców. Spis miejsc, telefonów pomocowych , ulotki informacyjne dla uczniów.	Luty marzec	B.Józefiak, B. Łaskawiec Wychowawcy klas IV-VIII
3. Reagowanie na objawy szydzenia, wyśmiewania,	Wykorzystanie pakietów informacyjnych,	cały rok szkolny	B.Józefiak, B.Łaskawiec

bezpodstawnej krytyki. Reagowanie na przejawy agresji wobec osób i zwierząt.	konsekwentne stosowanie Procedur zachowań uczniów.		Wychowawcy klas IV-VIII
4. Konsekwencje prawne wobec uczniów związane z agresywnym zachowaniem.	Współpraca z rodzicami, PPP i Policją. Korzystanie z zapisu monitoringu w toku wyjaśniania zdarzeń. Spotkania z pedagogiem	wg harmonogramu	B.Józefiak, B.Łaskawiec Wychowawcy klas IV-VIII
5. Eliminowanie przemocy, zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Wzajemna pomoc i zauważanie problemów drugiej osoby; empatia.	Scenariusze zajęć, programy profilaktyczne. Wykład, pogadanki. Dramy, inscenizacje.	wg harmonogramu	B.Józefiak, B.Łaskawiec Wychowawcy klas IV-VIII

Cel: Zapobieganie wagarom

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1. Zapoznanie uczniów i rodziców ze Statutem, Systemem oceniania, obowiązkiem szkolnym i obowiązkami ucznia.	Omówienie Statutu Szkoły na zajęciach z wychowawcą i zebraniach z rodzicami.	Wrzesień	Wychowawcy klas IV-VIII
2. Dostarczanie uczniom informacji o konsekwencjach nierealizowania obowiązku szkolnego.	Prawa i obowiązki ucznia Szkoły Podstawowej nr 42.	Wrzesień	B.Józefiak, Wychowawcy klas IV-VIII
3. Informowanie rodziców o sankcjach wynikających z nierealizowania przez uczniów obowiązku szkolnego.	Omówienie konsekwencji dla uczniów związanych z wagarami na zajęciach z wychowawcą.	Wrzesień	Wychowawcy klas IV-VIII

Zapoznanie rodziców z zasadami usprawiedliwiania nieobecności w szkole i przestrzeganie terminów i sposobu usprawiedliwiania nieobecności. 4. Nagradzanie najlepszej frekwencji w szkole.	Konsekwentne stosowanie Procedur zachowań uczniów. Zebrania z rodzicami, konsultacje. Konkurs na ucznia z najlepszą frekwencją	wg harmonogramu zebrań i konsultacji czerwiec	Wychowawcy klas IV-VIII Wszyscy nauczyciele Wychowawcy i Rada Rodziców
--	--	--	--

Cel: Zagrożenia wynikające z korzystania z technologii informacyjnej (grooming, hejtowanie, cyberprzemoc, fonoholizm)

Zadania	Forma	Termin	Odpowiedzialni
1. Zagrożenia wynikające z użytkowania Internetu.	Rozmowy z uczniami na lekcjach z wychowawcą, na zajęciach z informatyki i techniki. Warsztaty dotyczące zagrożeń. Lekcje z wychowawcą lub psychologiem PPP dotyczące cyberprzemocy, groomingu, hejtowania, fonoholizmu.	wg harmonogramu Kwiecień	Wychowawcy klas IV-VIII M.Grzeszczuk, T.Gołuchowski,P.Morka A.Panek B.Józefiak, B.Łaskawiec
2.Uczeń prawidłowo korzysta z technologii informacyjnej.	Zajęcia komputerowe, zajęcia informatyki nt. „Dodaj znajomego- nie hejtuj” Zajęcia z wychowawcą	październik Listopad	M.Grzeszczuk, Wychowawcy klas IV-VIII
3.Uczeń potrafi właściwie korzystać z mediów społecznościowych.	Rozmowy na godzinie wychowawczej.	styczeń	Wychowawcy klas IV-VIII

Cel: Przeciwdziałanie uzależnieniom

Zadania	Formy	Termin	Odpowiedzialni
1. Dostarczenie uczniom wiedzy z zakresu używek i ich negatywnego oddziaływania na zdrowie.	Lekcje wychowawcze dot. uzależnień: papierosy, e-papierosy, alkohol, narkotyki, dopalacze.	Listopad / styczeń	Wychowawcy klas IV-VIII,
2. Zapoznanie z przyczynami i skutkami używania środków odurzających (papierosy, alkohol, leki, narkotyki, dopalacze). Konsekwencje eksperymentowania z używkami.	Korzystanie z materiałów dostępnych na stronach internetowych KBPN. Zajęcia z pedagogiem szkolnym, tablica informacyjna, program profilaktyczny „Archipelag skarbów”	Listopad- maj	B.Józefiak
3. Podnoszenie kompetencji wychowawczych nauczycieli i rodziców w zakresie profilaktyki uzależnień.	Pogadanki, szkolenia na temat zagrożeń środkami psychoaktywnymi, w tym dopalaczami. Prelekcja dla rodziców, zamieszczenie pomocnych informacji na stronie internetowej szkoły.	listopad	Wychowawcy klas IV-VIII B.Józefiak
4. Kształtowanie zdolności dokonywania świadomego wyboru. Utrwalanie zachowań asertywnych.	Zajęcia edukacyjno-profilaktyczne w ramach programów np. „Spójrz inaczej” „Nie pal przy mnie proszę”, „Smak życia”. Włączenie się w obchody Światowego Dnia bez Tytoniu – 31 maja Ogólnopolska Kampania „Zachowaj Trzeźwy Umysł” podejmująca problem profilaktyki uzależnień i innymi programami profilaktycznymi.	Marzec - Maj	Wychowawcy klas IV-VIII P.Morka, E. Misztal B.Józefiak, A.Malczewska B.Dyrka

	Zapoznanie uczniów z instytucjami pomagającymi w sytuacji uzależnień.		
--	---	--	--

Cel: Zapobieganie zachowaniom niebezpiecznym

Zadania	Formy	Termin	Odpowiedzialni
1.Dostarczenie uczniom wiedzy z zakresu zachowań niebezpiecznych i karalnych.	Pogadanki, prelekcje na lekcjach wychowawczych, spotkanie z policją, kuratorem sądowym.	Grudzień	Wychowawcy klas IV-VIII B.Józefiak,A.Malczewska B.Dyrka
2.. Wprowadzenie jasnych reguł dotyczących zachowań niebezpiecznych i karalnych.	zajęcia z pedagogiem. Omówienie zachowań niebezpiecznych i karalnych: kradzieże, wymuszenia, dewastacje mienia, bójki, fałszowanie dokumentów. Prelekcja nt odpowiedzialności prawnej nieletnich. Zapoznanie z regulaminami szkolnymi, konsekwencja w postępowaniu, Procedura zachowań uczniów.	styczeń	Funkcjonariusz Policji B.Józefiak Wszyscy nauczyciele

IX. Procedury interwencyjne:

Załącznik nr 1.

IX. Ewaluacja

Metody i narzędzia badawcze:

- analiza dokumentacji szkolnej
- ankiety, obserwacja, wywiad

opracowanie: Beata Józefiak, Magdalena Kawka, Anna Malczewska, Katarzyna Szlęzak, Aneta Twaróg

załącznik nr 1

Szkoła Podstawowa nr 42

w Sosnowcu

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH ZAGROŻENIA UCZNIÓW DEMORALIZACJĄ ORAZ W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH

Podstawy prawne stosowanych procedur:

- 1) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich /Dz. U. z 1982 r. Nr 35 poz.228 z p. zm. - tekst jednolity Dz. z 2002r. Nr 11 poz.109 z późn. zm./ oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą /.
- 2) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi /Dz. U. Nr 35, poz.230 z p. zm./
- 3) Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii /Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198/.
- 4) Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji /Dz. U. Nr 30 poz. 179 z późn. zm./
- 5) Zarządzenie nr 18 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 maja 2014 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań podejmowanych na rzecz małoletnich.
- 6) Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty /Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm./
- 7) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1249).

Wykaz procedur:

1. W przypadku informacji, że uczeń który, nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzania się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji.
2. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków
3. W przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk.
4. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk.
5. Postępowanie wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa.
6. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego.
7. Postępowanie w przypadku samobójstwa/zabójstwa.
8. Pierwsza interwencja po obciążających, kryzysowych wydarzeniach, w tym śmierci samobójczej w klasie, szkole – informacje podstawowe.
9. Procedura kontaktowania się z mediami w sytuacjach kryzysowych.
10. Postępowanie w przypadku żałoby po śmierci ucznia.
11. Postępowanie w przypadku samookaleczenia ucznia.
12. Postępowanie w przypadku epizodu psychiatrycznego ucznia.
13. Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą.
14. Postępowanie po zakończeniu kryzysu.
15. Metody współpracy szkoły z policją.
16. Postanowienia końcowe.

I. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń który, nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:

1. Przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
3. Wychowawca (pedagog szkolny) wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich).
5. Podobnie, w sytuacji gdy, szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

I. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków powinien podjąć następujące kroki:

1. Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
4. Zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole, czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia, albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji - decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły/placówki.
5. Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu - odmawiają przyścia do szkoły, a jest on agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób.
6. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, to dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomienia o tym policji (*specjalisty ds. nieletnich*) lub sądu rodzinnego.

II. W przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły wzywa policję.
3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

III. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk, powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor, itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.
2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
3. W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję.
4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

IV. Postępowanie wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa:

- niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły,
- ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia,
- przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły, lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę,
- powiadomienie rodziców ucznia-sprawcy,
- niezwłoczne powiadomienie policji w przypadku gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała, itp.), lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana,
- zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa, lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji (np. sprawca rozboju na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go lub porzuca jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).

V. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego:

- udzielenia pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnienia jej udzielenia poprzez wezwanie lekarza w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń,

- niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły,
- powiadomienie rodziców ucznia,
- niezwłoczne wezwanie policji w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

W przypadku znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów, należy zapewnić bezpieczeństwo przebywającym na terenie szkoły osobom, uniemożliwić dostęp osób postronnych do tych przedmiotów i wezwać policję - tel.997 lub 112.

VI. Postępowanie w przypadku samobójstwa/zabójstwa

- natychmiast o zdarzeniu powiadomić dyrektora szkoły,
- dyrektor powiadamia Policję, pogotowie ratunkowe i przełożonych,
- pedagog powiadamia poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną i organizuje we współpracy pomoc psychologiczną uczniom i nauczycielom,
- dyrektor zabezpiecza miejsce zdarzenia do czasu przybycia policji,
- nie należy udzielać informacji mediom, dopóki o śmierci nie powiadomi się najbliższej rodziny,
- dyrektor wyznacza osobę do jak najszybszego powiadomienia najbliższej rodziny o śmierci dziecka, przy czym należy to zrobić twarzą w twarz, unikać powiadomienia telefonicznego,
- dyrektor w miarę możliwości organizuje pomoc i wsparcie rodzinie zmarłego, w razie potrzeby należy powiadomić pogotowie ratunkowe,
- dyrektor organizuje pracę szkoły w ten sposób, aby możliwy był proces interwencji kryzysowej – udzielenie wsparcia psychologicznego uczniom, pomoc w odreagowaniu traumatycznych przeżyć.

VIII. Pierwsza interwencja po obciążających, kryzysowych wydarzeniach, w tym śmierci samobójczej w klasie, szkole – informacje podstawowe:

- dać strukturę i oparcie – dawać pewność, poczucie bezpieczeństwa,

- "zebrać, zewrzeć klasę" – nikt nie powinien pozostawać sam,
- zająć się zdarzeniem "Co się wydarzyło?" (rozmowy w klasie; małym dzieciom można pozwolić rysować; słuchać bez zbędnego komentowania),
- umożliwić wyrażenie uczuć (pozwala to na redukcję napięcia) – umieć wytrzymać ujawniane emocje,
- odciążyć "obciążonych" kolegów, równocześnie będąc w stanie zachować emocjonalne granice.

1. Co można zrobić – najważniejsze wskazania:

- spróbuj zapewnić dzieciom i młodzieży poczucie bezpieczeństwa i pewności. Utrzymanie rutyny dnia codziennego odgrywa bardzo ważną rolę, ponieważ pozwala zyskać poczucie panowania nad swoim życiem, tak szybko, jak to możliwe, wyjaśnij dzieciom i młodzieży, co się stało,
- wysłuchaj, zanim powiesz - pozwól osobom opowiedzieć o swoim doświadczaniu tej sytuacji, mówienie może bowiem pomóc im poczuć się lepiej,
- zezwól na przeżycie i wyrażenie uczuć, jakiegokolwiek by one nie były i jakkolwiek różniłyby się od tego, co Ty sam czujesz,
- normalizuj reakcje osób - powiedz osobom, którym pomagasz, że to co czują i co się z nimi dzieje jest *"Normalną reakcją na ekstremalnie obciążającą sytuację"*, a jeśli, ze względu na wiek (dzieci) są zbyt małe, aby im to tak bezpośrednio przekazać, przekaz tę informację rodzicom i sam o tym pamiętaj,
- daj dzieciom i młodzieży możliwość pożegnania się ze zmarłą osobą. Jeśli jednak nie potrafią w tym obszarze podjąć decyzji, pomóż im zobaczyć wiele możliwości w jaki mogą pożegnać się ze zmarłą osobą.
- pozwólcie dzieciom i młodzieży uczestniczyć w planowaniu ceremonii pogrzebowej, np. poprzez wybór pieśni, na tę ceremonię albo wybór czy zakup kwiatów albo wspólne napisanie wspomnienia o zmarłym.
- obniżenie osiągnięć szkolnych jest w takiej sytuacji zjawiskiem normalnym – spokojnie daj dzieciom i młodzieży czas, aby z powrotem mogli skoncentrować się na nauce,

- nie wartościuj sposobów, w jaki dzieci i młodzież radzą sobie z żałobą ("ten płacze, a ten świruje"),

Zalecenia w przypadku śmierci samobójczej

(wg Amerykańskiego Stowarzyszenia Suicydologii 1991):

1. Nie zwalniać uczniów ze szkoły i nie zachęcać do uczestnictwa w pogrzebie podczas godzin lekcyjnych.
2. Nie organizować nabożeństwa żałobnego na dużą skalę.
3. Zapewnić terapię indywidualną i grupową.
4. Zweryfikować fakty i traktować śmierć jako samobójstwo.
5. Podkreślać fakt, że samobójstwu nikt nie jest winien.
6. Podkreślać dostępność pomocy oraz fakt, że samobójstwu w ogóle da się zapobiegać i że wszyscy mają tu do odegrania pewną rolę.

Ogólną zasadą w trakcie interweniowania po śmierci samobójczej jest nie gloryfikowanie samobójstwa. W tym duchu należy rozumieć powyższe zalecenia. Chodzi tu bowiem o działania mające na celu uniknięcie zjawiska zaraźliwości samobójstw, czyli tzw. efektu Wertera, kiedy to w danym skupisku po jednej śmierci samobójczej może dojść do fali innych samobójstw.

IX. Procedura kontaktowania się z mediami w sytuacjach kryzysowych:

Sytuacja kryzysowa jest skrajnym odejściem od normy, jest sensacją, którą to media są bardzo zainteresowane. Nie można ich lekceważyć, bo mają duży zasięg i dużą wiarygodność. Image szkoły/placówki jest przez to poważnie zagrożone.

- dyrektor sam kontaktuje się z mediami lub wyznacza osobę do kontaktu z mediami,

- nikt, poza wskazaną osobą, z członków rady pedagogicznej ani z pracowników szkoły nie udziela wywiadów,

- osoba kontaktująca się z mediami przygotowuje wypowiedzi, m.in. na następujące pytania:

- Dlaczego doszło do sytuacji kryzysowej?

- Jakie są lub mogą być jej skutki?
- Kto jest odpowiedzialny, kto jest sprawcą?
- Czy może dojść do zaostrzenia sytuacji?

- osoba kontaktująca się z mediami stosuje się do następujących wskazówek:

- Mów pierwszy o złych wiadomościach.
- Bądź absolutnie pewien faktów i stwierdzeń, które podajesz.
- Bezwzględnie zachowaj spójność przekazu, logikę i konsekwencję.
- Nie upubliczniaj informacji dotyczących bezpieczeństwa, objętych tajemnicą.
- Analizuj dane.
- Nie snuj spekulacji, podejrzeń i nie stawiaj hipotez.
- Reaguj błyskawicznie i zdecydowanie na plotki dementując je i wykazując ich fałsz lub głupotę.
- Trzymaj nerwy na wodzy i nie licz na wyrozumiałość żądających wyjaśnień lub oczekujących informacji.
- Pokazuj, że dyrektor szkoły kontroluje sytuację i ma wizję wybrnięcia z niej.
- Nie ujawniaj nazwisk ofiar zanim nie dowie się o tym rodzina.
- Zawsze wyrażaj troskę z powodu strat, cierpień, ofiar, zniszczeń, nawet gdyby były nieuniknione i najbardziej uzasadnione.

- w przypadku próby samobójczej stosuje się obowiązujące procedury,

- należy stosować procedury kontaktowania się z mediami.

X. Postępowanie w przypadku żaloby po śmierci ucznia (za wyjątkiem śmierci samobójczej):

- działania uprzedzające:

- omówienie procedury postępowania na forum Rady Pedagogicznej,

- omówienie tematyki stresu, traumy, żałoby, reakcji typowych dla stresu pourazowego na forum Rady Pedagogicznej.

- działania interwencyjne:

- dyrektor i pedagog informują nauczycieli, wychowawców,
- pedagog przypomina zasady dyskusji z uczniami, uwzględniając elementy odreagowania na godzinach wychowawczych, innych lekcjach,
- wychowawca informuje uczniów na forum klasy,
- dyrektor stwarza możliwość uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych.

- działania naprawcze:

- wychowawca ocenia potrzeby, monitoruje stan psychiczny uczniów ze szczególnym uwzględnieniem reakcji stresu pourazowego, zwraca uwagę na uczniów, u których stwierdza się szczególnie ostry lub chroniczny przebieg reakcji,
- wychowawca konsultuje sytuację z pedagogiem, pedagog zasięga opinii specjalistów z PPP,

pedagog ułatwia kontakt ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego.

XI. Postępowanie w przypadku samookaleczenia ucznia:

- uniemożliwić uczniowi kontynuowanie czynności samookaleczenia poprzez zastosowanie słownej perswazji i natychmiastowe odebranie niebezpiecznego przedmiotu z zachowaniem zasad bezpieczeństwa,
- udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej poszkodowanemu,
- w razie potrzeby poprosić osobę dorosłą lub ucznia o wykonanie telefonu celem wezwania pogotowia ratunkowego,
- jeżeli wydarzenie miało miejsce podczas zajęć lekcyjnych, zapewnić opiekę pozostałym uczniom z pomocą innego nauczyciela lub personelu sprząającego,
- poinformować o zaistniałym zdarzeniu dyrekcję, pedagoga i wychowawcę klasy,

- poinformować rodziców ucznia (wychowawca / dyrekcja),
- uzyskać od rodzica pisemne poświadczenie o zaistniałym zdarzeniu wraz zobowiązaniem do zapewnienia specjalistycznej opieki dziecku, przekazać informacje dotyczące instytucji, w których rodzic może poszukać pomocy psychologicznej lub innej specjalistycznej
- sporządzić notatkę służbową o zaistniałym zdarzeniu.

XII. Postępowanie w przypadku epizodu psychotycznego ucznia:

- działania interwencyjne nauczycieli
  - nie pozostawiaj ucznia samego,
  - reaguj spokojnie, łagodnie,
  - bez rozgłosu przeprowadź ucznia w spokojne miejsce,
  - na ile to możliwe, nie rozpowszechniaj w szkole informacji
  - o zdarzeniu, zawiadom pogotowie ratunkowe,
  - nie skupiaj się na rozstrzyganiu, czy to jest psychoza.
- działania naprawcze:
  - jeżeli uczeń wraca po leczeniu szpitalnym należy przygotować do tego klasę, np. przeprowadzić zajęcia edukacyjne na temat: „Czym jest choroba psychiczna” (jeżeli fakt choroby jest ogólnie znany)
  - jeżeli uczeń sobie tego nie życzy, nie informować klasy,
  - wziąć pod uwagę skutki uboczne leczenia i choroby przy określeniu wymagań wobec ucznia,
  - konsultować postępowanie z lekarzem oddziałowym, na którym leczy się uczeń, który to lekarz jednak nie musi udzielać informacji,
  - udzielić elementarnego wsparcia rodzicom, w tym wskazać możliwość skorzystania z form pomocy dostępnych m.in. w PPP.

XIII. Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą:

- po powzięciu informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą Dyrektor szkoły,

wychowawca, pedagog podejmują następujące działania:

- a) jeśli próba samobójcza ma miejsce w szkole, wychowawca (nauczyciel, inny pracownik szkoły) powiadamia o tym fakcie Dyrektora szkoły, a ten rodzica (prawnego opiekuna) ucznia;
- b) Dyrektor szkoły, pedagog, oraz wychowawca dokonują oceny sytuacji;
- c) w razie konieczności pracownicy szkoły wzywają pogotowie ratunkowe w celu pomocy i/lub specjalistycznej konsultacji lekarskiej;
- d) pedagog, wychowawca przeprowadzają rozmowę wspierającą z uczniem i jego rodzicami (prawnymi opiekunami) oraz przekazują informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- e) jeśli próba samobójcza ma miejsce w domu, a rodzic poinformował o zajściu szkołę, Dyrektor szkoły, pedagog przekazuje rodzicom informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- f) o próbie samobójczej Dyrektor informuje Radę Pedagogiczną pod rygorem tajemnicy w celu podjęcia wspólnych działań oraz obserwacji zachowania i wspierania ucznia po jego powrocie do szkoły;

XIV. Postępowanie po zakończeniu kryzysu:

- nauczyciele i pracownicy szkoły po zakończeniu kryzysu zobowiązani są do zapewnienia wsparcia i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa. Specyficzne dla interwencji kryzysowej jest to, że należy ją podjąć niezwłocznie po wydarzeniu, tak szybko, jak to tylko możliwe,
- w sytuacji kryzysowej dyrektor zobowiązany jest zwrócić się o pomoc psychologiczną do rejonowej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej,
- wychowawca jest osobą towarzyszącą psychologowi/psychologom w jego/ w ich oddziaływaniu terapeutycznym. Inni pracownicy powinni być świadomi wagi tego problemu.

- o czym opiekunowie powinni wiedzieć?

- należy ucznia wysłuchać
- dać uczniowi emocjonalne wsparcie ułatwiające emocjonalne odreagowanie
- przeciwdziałać tendencjom do zaprzeczania
- dokonać oceny dotychczasowych sposobów radzenia sobie
- szukać sprawdzonych strategii działania
- stworzyć plan pomocy.

- czego opiekunowie powinni unikać:

- pocieszania
- dawania rad
- pouczania
- tłumienia reakcji emocjonalnych (np. zdania typu: "będzie dobrze", "nie płacz już", „uspokój się")
- pospieszania w działaniu
- wymuszania szybkich decyzji

- normalna reakcja na sytuację kryzysową jest reakcją tzw. stresu traumatycznego – to zespół zachowań, reakcji emocjonalnych i myśli związanych z wydarzeniem traumatycznym. Za czas trwania tej reakcji jako normalnej, przyjmuje się okres uczestnictwa w zdarzeniu kryzysowym do około 6 miesięcy po nim.

- po przeżyciu sytuacji kryzysowej uczniowie mogą:

- unikać rozmów o zdarzeniu lub nadmiernie się na nim koncentrować
- mieć nawracające, natrętne wspomnienia, bawić się w sytuację traumatyczną
- mieć koszmary senne
- doświadczać negatywnych emocji w sytuacjach związanych ze wspomnieniem traumy

- „nic nie pamiętać” – psychologiczna amnezja

Ponadto można u nich zaobserwować spadek zainteresowań, regres w rozwoju, poczucie wyobcowania, strach przed planowaniem przyszłości, nadwrażliwość na bodźce, wspomnienia napadowe wywołane przez bodziec podobny, zaburzenia zachowania (agresja, picie alkoholu, palenie papierosów, obgryzanie paznokci itp.)

- aby normalna reakcja na kryzys nie przerodziła się w chroniczną - nauczyciele, wychowawcy powinni zadbać o pomoc psychologa, tworzyć klimat umożliwiający mówieniu o rzeczach trudnych, zapewnić dzieciom/młodzieży możliwość powrotu do normalnych zajęć i rytmu dnia, nie bagatelizować ich przeżyć, dawać jasne wytłumaczenia sytuacji, być z dziećmi/młodzieżą.

XV. Metody współpracy szkoły z policją

W ramach długofalowej pracy profilaktycznej – wychowawczej szkoła i policja utrzymują stałą, bieżącą współpracę w zakresie profilaktyki zagrożeń. Koordynatorami współpracy są: pedagog szkolny oraz dyrektor szkoły. Do współpracy ze szkołą zobowiązany jest także dzielnicowy, w rejonie którego znajduje się szkoła. Pracownicy szkoły wyznaczeni do współpracy z policją, oraz dzielnicowy powinni wspólnie ustalić wzajemnie zasady kontaktu, by móc na bieżąco wymieniać informacje i rozwiązywać problemy związane z bezpieczeństwem i dobrem uczniów.

W ramach współpracy policji ze szkołą organizuje się:

- spotkania pedagogów szkolnych, nauczycieli, rodziców z zaproszonymi specjalistami ds. nieletnich i patologii, podejmujące tematykę zagrożeń przestępczością oraz demoralizacją dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym,
- spotkania tematyczne młodzieży szkolnej z udziałem policjantów m.in. na temat odpowiedzialności nieletnich za popełniane czyny karalne, prawnych aspektów narkomanii, wychowania w trzeźwości itp. oraz z młodszymi uczniami, na temat zasad bezpieczeństwa, zachowań ryzykownych oraz sposobów unikania zagrożeń,
- informowanie policji o zdarzeniach na terenie szkoły wypełniających znamiona przestępstwa, stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia uczniów oraz przejawach demoralizacji dzieci i młodzieży,
- udzielanie przez policję pomocy szkole w rozwiązywaniu trudnych, mogących mieć podłoże przestępcze problemów, które zaistniały na terenie szkoły,

- wspólny – szkoły i policji - udział w lokalnych programach profilaktycznych związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz zapobieganiem demoralizacji i przestępczości nieletnich.

XVI. Postanowienia końcowe

1. Każda, dotycząca uczniów wizyta policjanta w szkole, powinna być wcześniej zasygnalizowana dyrektorowi, lub uzgodniona z innym pracownikiem szkoły.
2. W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17 rok życia prokuratora lub policję (art. 4 Upn i art. 304 Kpk).